

Kristina
Garškienė
Aurelija
Lauruševičiūtė

SUTAŽAS

Alma littera

Žavūs papuošalai iš juostelių

Sutažo technikos istorija

Sutažas kilęs iš prancūzų kalbos žodžio *soutache* – „galionas, apsiuvas, apvadas, sutažas“. Manoma, kad pirmą kartą jis buvo pavartotas XIX a. viduryje. Šis žodis kilęs iš vengriško *sujtas* – „juostelė, naudojama papuošimams“. Tiesa, nuo XVI a. Prancūzijoje buvo vartojami žodžiai *galon* – „galionas, juostelė“ ir *galonner* – „papuošti ar apsiūti juoste, galionais“.

Sutažo juostelės dažniausiai išaustos arba išpintos eglute: prie pagrindinės juostelės šonų pridedami du siūlai ir pinti pradedama nuo kairiojo siūlo. Jis dedamas ant vidurinės juostelės ir dešiniojo siūlo. Tada viskas kartojama iš dešinės pusės ir taip tęsiama, kol juostelė baigiama austi arba pinti. Toks juostelės audimo arba pynimo būdas vadinamas prancūziškąja eglute. Dar yra olandiškasis eglutės pynimas, kai siūlai dedami po vidurine juoste.

Sutažo juostelių yra išaustų ir iš metalinio lydinio siūlų, šilko ar šilko ir vilnos. XX a. šios juostelės

pradėtos austi iš viskozės ir kitų sintetinių pluoštų. Jos gaminamos įvairių spalvų, 1,5–10 mm pločio.

Drabužių ir jų priedų puošybos sutažo juostelėmis technika sukurta Prancūzijoje pirmoje XIV a. pusėje. Kiek vėliau olandų meistrai ją patobulino ir atsirado technika, primenanti populiarųjį rusišką juostų pynimą. Metams bėgant ši technika vis tobulėjo ir galiausiai tapo atskira meno kryptimi.

Deja, XIX–XX a. sutažas buvo nepelnytai užmirštas. Šia technika būdavo puošiami tik teatro drabužiai. Devintame XX a. dešimtmetyje dizainerė iš Izraelio Michala Nagrin atgaivino sutažo techniką, ją ištobulino kaip dekoratyvinį meną ir pradėjo gaminti juvelyrinius dirbinius. Sutažą išgarsino Dori Csengeri įsteigti juvelyrinių dirbinių gamybos namai.

Ir šiandien, naujojo tūkstantmečio pradžioje, sutažo juostelėmis puošiami proginiai (pavyzdžiui, nuotakų suknelės), teatro ir panašūs drabužiai.

Skirtingo pločio ir spalvos sutažo juostelės nurodo karininkų rangą, taip pat jomis puošiami uniformų užsegimai, antpečiai. Sportininkų aprangoje kontrastingomis sutažo juostelėmis apibrežiami numeriai ir pavardės.

Sutažo juostelėmis įrišamos knygos. Dauguma pasaulio šalių jomis puošia vėliavas. Šiomis juostelėmis gražinamos užuolaidos, drabužiai ir iš jų kuriami papuošalai, taip pat paslepiamos siūlės.

Negana to, naudojant sutažo juosteles mezgama arba neriama. Šeštame dešimtmetyje Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo ypač populiarios iš sutažo juostelių nertos rankinės ir skrybėlaitės.

Paminėjome įvairius sutažo juostelių naudojimo būdus. Neabejojame, kad laikui bėgant bus sukurta dar daugiau įdomių dalykų. Ši kartą norėtume susitelkti į papuošalų sutažą, nes tai ne tik plati, bet ir viena iš sudėtingesnių temų. Kai kuriate auskarus, apyrankes, seges, kaklo papuošalus ir panašiai, atsiduriate miniatiūrų pasaulyje. Dygsniai turi būti tikslūs, juostelės ir apsiuvami objektai turi derėti. Todėl siūlome įdėmiai perskaityti toliau pateiktas temas apie spalvas, kompoziciją, medžiagas ir priemones.

Auskarai

Šioje dalyje siūlome pasidaryti auskarus. Pirmiausia perskaitykite visą pamoką ir išnagrinėkite pateiktas iliustracijas. Tada paimkite popieriaus lapą ir, pagal jau padarytus auskarus, nupieškite eskizą. Kaip minėjome eskizo skyriuje, pieškite abu auskarus, nes šiame pavyzdyje yra kairysis ir dešinysis auskarai. Taigi ta dalis, prie kurios tvirtinsite auskaro kištuką, sukasi į skirtingas puses. Nebijokite kopijuoti – tai mūsų dovana jums!

Auskarams reikės:

- ☀ 3 spalvų sutažo juostelės,
- ☀ 2 apvalių 8 mm karoliukų (naudoti stikliniai kristalai),
- ☀ 20 ovališkų 4 mm karoliukų (naudoti žali stikliniai kristalai),
- ☀ 18 ovališkų 4 mm karoliukų (naudoti violetiniai stikliniai kristalai),
- ☀ 8 ovališkų 6 mm karoliukų (naudoti violetiniai stikliniai kristalai),

- ☀ 4 apvalių 2 mm karoliukų (naudoti didesni karoliukai),
- ☀ auskarų kištukų,
- ☀ auskarų laikiklių,
- ☀ 12 karoliukų kepurėlių,
- ☀ dviejų spalvų karoliukų,
- ☀ odos skiautės,
- ☀ klijų (naudoti skaidrūs „Jewel Bond“ ir „Moment Universal“ klijai),
- ☀ adatos ir siūlo.

1. Juosteles sudedame norima tvarka. Mes pasirinkome tokią: violetinė, auksinė ir smaragdo spalvos. Paliekame apie 15 cm galus, jeigu jūsų pasirinktų karoliukų dydis atitinka išvardytųjų. Jei karoliukai didesni, juostelės turi būti ilgesnės, jei mažesni – trumpesnės. Duriame adatą per visų trijų juostelių vidurį.

2. Grįžtame atgal ir veriam karoliuką.
3. Juostelėmis apgaubiam karoliuką ir sutvir-

tiname pora dygsnių. Tada juosteles sujungiam karoliuku.

4. Darome kelis dygsnius virš karoliuko ir veriamė kitą karoliuką. Jį sutvirtiname pora dygsnių.

5. Sutvirtinę karoliuką, toje pusėje, kur ištraukėme siūlą, darome kelis dygsnius toliau nuo minėto karoliuko (ilustracijoje į dešinę pusę) ir veriamė vidurinę karoliuką.

6. Sutvirtiname karoliuką ir siuvame dar vieną karoliuką. Vėl padarome kelis dygsnius į dešinę pusę.

7. Juosteles atskiriame, kad kiekvienoje pusėje jų būtų po lygiai, mūsų pavyzdyje po 3, ir vienoje pusėje veriamė karoliuką.

8. Sutvirtiname karoliuką grįžtamu žingsniu ir veriamė antrą karoliuką. Jį sutvirtiname.

9. Veriame siūlą per paskutinį karoliuką ir tvirtiname dar vieną virš jo. Karoliuką susiuvame su juostelėmis ir jas sujungiame keliais dygsniais.

10. Baigę jungti juosteles veriame paskutinį 2 mm karoliuką ir jį apsiuvame juostelėmis. Jas užlenkiame į blogąją dirbinio pusę.

11. Tą patį padarome ir su kita detalės puse (7–12 žingsniai). Galiausiai juosteles nukerpame ir blogojoje pusėje jas patepame klėjais.

12. Apatinę detalės pusę apsiuvame karoliu-

kais. Veriame adatą per karoliuką ir juosteles, grįžtame atgal. Kad karoliukų linija būtų matomesnė, juos reikėtų siūti iš gerosios dirbinio pusės. Pirmą dygsnį darome iš blogosios pusės, o grįždami adatą

ištraukiame gerojoje. Deja, taip siuvant galima išpešti siūlelį, pertempti juostelę ar palikti matomą siuvimo siūlą. Kad to nebūtų, adatą duriame tik per viršutinę juostelę (mūsų pavyzdyje per viršuti-

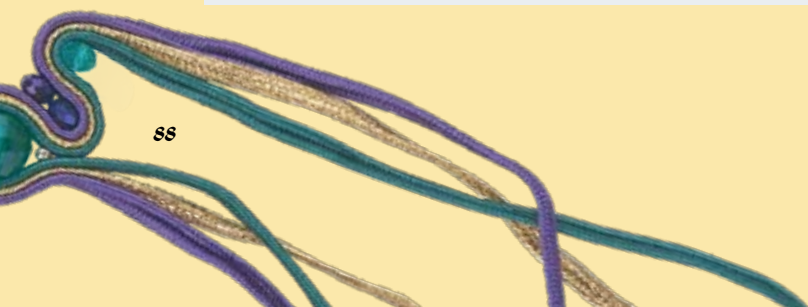
nę violetinę juostelę) ir kiek įmanoma į jos vidurį. Tarp siuvamų karoliukų turėtų būti vos matomi tarpai, taip jiems visiems užteks vietos ir karoliukų linija bus tiesi.

PATARIMAS! Kol rankos dar neįgudusios, karoliukus siūkite ne su visomis juostelėmis. Savo pavyzdyje aplink apatinę detalės dalį virš karoliukų siūsime tris juosteles, todėl karoliukus rekomenduojame siūti tik su dviem juostelėmis (violetine ir smaragdo), o trečiąją (violetinę) apsiūti vėliau. Tą daryti reikėtų todėl, kad siuvant karoliukus gali likti neįtemptas siūlelis, kiek pasipešioti ar būti pertempta juostelė. Tad jums puikiai pasitarnaus trečioji juostelė visoms šioms klaidoms paslėpti.

13. Kai karoliukai apsiūti, siuvame trečiąją (violetinę) sutazo juostelę.

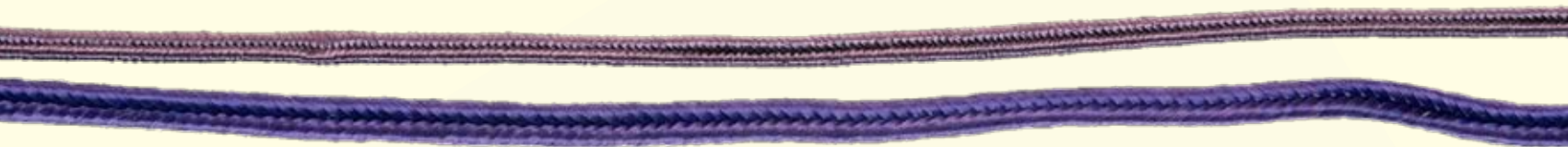
14. Kai visos juostelės apsiūtos, belieka nukirpti jų galiukus, juos užlenkti blogojoje pusėje, sutvirtinti keliais dygsniais ir patepti kliais.

15. Galėtume daugiau ir nebedailinti šios detalės, tačiau mes vidurinę karoliuką apsiuvome smulkiais karoliukais, kad būtų išlaikytas kompozicijos tęstinumas.

Štai ir viskas, pagrindinė auskaro detalė baigta.

Aut. Kristina Garškienė

Aut. Aurelija Lauruševičiūtė

Aut. Gee Handmade

Aut. Dalia Gritėnienė

Pirmoji knyga Lietuvoje apie sutažo technika sukurtus papuošalus!

Sutažas – tai ne kovos menas ir ne koks nors gurmaniškas patiekalas! Tai sparčiai populiarėjanti ir jau būrį auksarankių gerbėjų turinti rankdarbių rūšis. Moterys (o gal ir vyrai?) forumuose ir tinklaraščiuose nepailsdami dalijasi sukurtomis grožybėmis ir patarimais. Sunku patikėti, kad iš nebrangių, bet kokybiškų medžiagų galima padaryti tokių prabangiai atrodančių aksesuarų! Jūsų laukia firmos vakarėlis ar kviestinė vakarienė, bet neturite išskirtinės suknelės? Tai ne bėda, sutažo technika sukurti papuošalai ir patį kukliausią apdarą pavers ypatingu vakaro drabužiu. Tereikia juostelių, akmenukų, karoliukų, siūlų, klijų, kruopštumo – ir nuo jūsų bus neįmanoma atplėšti akių!

Sutažo meistrės **Kristina** ir **Aurelija** kruopščiai rinko medžiagą knygai apie šią Lietuvoje ir pasaulyje sparčiai populiarėjančią rankdarbių rūšį. Sužinosite, kaip pasirinkti tinkamas juosteles ir kitas medžiagas, kaip derinti spalvas, kurti papuošalo eskizą, o praktinės pamokėlės padės pritaikyti žinias ir susikurti išskirtinį papuošalą.

Tapkite Knygų klubo nariu!

- Nemokamas knygų katalogas kiekvieną ketvirtį
- Naujausios ir populiariausios knygos
- Ypatingi pasiūlymai
- Knygų pristatymas į namus, darbovietę ar paštą

www.knyguklubas.lt

9 786090 103609

www.almalittera.lt

- **Auskarai**
- **Apyrankės**
- **Segės**
- **Kaklo papuošalai**